

Douglas Murray

STRANIA SINUCIDERE A EUROPEI

IMIGRAȚIE, IDENTITATE, ISLAM

Traducere din limba engleză de Mihnea Gafița

Prefață de Ion M. Ioniță

CORINT
BOOKS

—2019—

Capitolul 1

Începutul

Pentru a înțelege proporțiile și rapiditatea schimbărilor care se produc în Europa, merită să ne întoarcem în urmă cu nu foarte mulți ani, la perioada premergătoare celei mai recente crize a imigrației, când fenomenul se afla încă la cote considerate „normale”. Și merită să luăm în considerare o țară care a fost ferită, în termeni relativi, de tulburările din ultima vreme.

În 2002, au fost făcute publice rezultatele ultimului recensământ pentru Anglia și Țara Galilor. Adunate pe parcursul anului anterior, datele arătau în ce măsură se schimbase țara în cei zece ani scurși de la recensământul anterior. Să ne imaginăm că s-ar fi găsit în 2002 cineva care să facă extrapolări pe baza rezultatelor recensământului și să speculeze în legătură cu ce aveau să aducă următorii zece ani. Să ne imaginăm că ar fi spus: „Până la finalul acestui deceniu, britanicii de rasă albă vor deveni o minoritate în propria lor capitală, iar populația musulmană se va dubla în următorii zece ani”.

Cum ar fi fost primite asemenea declarații? Cu siguranță c-ar fi fost utilizați termeni precum „alarmiste” și „panicarde”, foarte probabil c-ar fi fost catalogate drept „rasiste” și chiar, cu un termen pe-atunci proaspăt apărut în vocabularul public, drept „islamofobe”. Putem spune cu destul de multă siguranță că asemenea extrapolări pe marginea datelor obținute n-ar

fi fost primite călduros. Oricine este înclinat să se îndoiască de acest lucru ar putea să-și amintească de un incident semnificativ petrecut în 2002, când un jurnalist de la cotidianul *The Times* a făcut niște comentarii cu mult mai puțin surprinzătoare în privința viitorului imigrației, pe care secretarul pentru afaceri interne de atunci, David Blunkett, le-a denunțat ca fiind – spunea el, în virtutea imunității sale parlamentare – „de inspirație fascistă”¹.

Și totuși, oricât de condamnat ar fi fost atunci, oricui ar fi avansat o analiză în acești termeni în 2002 i s-ar fi dat dreptate pe de-a întregul și din toate punctele de vedere ceva mai târziu. Următorul recensământ, efectuat în 2011 și ale cărui rezultate au fost făcute publice la finele anului 2012, a scos la iveală nu numai cele de mai sus, ci și multe altele. A demonstrat că numărul persoanelor care locuiesc în Anglia și Țara Galilor, dar s-au născut în alte părți ale lumii, crescuse cu aproape 3 000 000 într-un singur deceniu. A arătat că numai 44,9% dintre locuitorii Londrei se identificau, de-acum, ca fiind „britanici albi” și că aproape 3 000 000 de persoane din Anglia și Țara Galilor locuiau în gospodării în care nici măcar un singur adult nu vorbea engleza ca limbă principală.

Acestea erau schimbări etnice foarte importante pentru orice țară, în orice moment. Dar erau, totodată, și constatări uimitoare despre modificarea ponderii diferitelor elemente religioase în Marea Britanie. De exemplu, datele arătau că aproape toate credințele, mai puțin creștinismul, urmau un curs ascendent. Singură credința națională istorică a Marii Britanii se afla în cădere liberă. De la precedentul recensământ, numărul persoanelor care se identificau drept creștini scăzuse de la 72% la 59%. Numărul creștinilor din Anglia și Țara Galilor scăzuse cu mai mult de 4 000 000, iar numărul total al creștinilor înregistrase o scădere de la 37 la 33 de milioane.

Însă în vreme ce creștinismul se confrunta cu această scădere puternică a numărului de adepți – scădere abruptă care era de așteptat să continue accentuat –, imigrația în masă aducea cu sine aproape o dublare a populației musulmane. Între 2001 și 2011, numărul musulmanilor din Anglia și Țara Galilor a crescut de la 1,5 la 2,7 milioane. Acestea erau cifrele oficiale, dar, în același timp, exista și convingerea larg răspândită că, din cauza imigrației ilegale, numărul real era mult mai mare. Era general acceptat faptul că în țară se aflau ilegal cel puțin 1 000 000 de persoane, fiind puțin probabil să fi completat formularele de la recensământ, iar cele două unități teritoriale care cunoscuseră deja creșterea cea mai rapidă (peste 20% în zece ani) erau și cele unde se înregistrau deja cele mai importante populații de musulmani din Marea Britanie (Tower Hamlets și Newham*). Acestea se numărau și printre zonele din țară cu cele mai scăzute rate de răspuns la recensământ, circa una din cinci gospodării omițând să returneze formularul completat. Toate acestea sugerau că rezultatele recensământului, oricât de surprinzătoare ar fi fost, subevaluau drastic cifrele reale. Dar tot erau niște constatări izbitoare.

Totuși, deși era greu de digerat chiar și într-un an întreg, știrea despre recensământ n-a mai fost băgată în seamă după câteva zile – ca orice altă știre trecătoare. Dar aceasta nu era o știre trecătoare, ci o descriere a trecutului recent și a prezentului țării și o privire către viitorul ei inevitabil. Dacă studieai rezultatele aceluia recensământ, ajungeai la o concluzie unică și mai ales de neclintit, și anume că imigrația în proporții de masă era pe cale să modifice total țara – de fapt, o modificase deja. În 2011, Marea Britanie devenise deja un loc radical diferit față de ce și cum fusese

* Două dintre cele 33 de unități administrative (32 de *boroughs* – burguri, comunități – și districtul comercial, The City) ale așa-numitei Greater London (Londra metropolitană) (n.tr.).

timp de secole. Însă aceste realități – cum ar fi că, în 23 dintre cele 33 de burguri londoneze, „britanicii de rasă albă” se aflau deja în minoritate numerică – au fost întâmpinate de-o manieră aproape la fel de elocventă precum rezultatele în sine.² Un purtător de cuvânt al Oficiului Național de Statistică (ONS) a apreciat că rezultatele reprezintă o extraordinară demonstrație de „diversitate”.³

Reacția politică și cea mediatică, în schimb, au fost uimitoare, pentru că au părut a fi exprimate pe-o singură voce. Când au luat cunoștință de rezultatele recensământului, politicienii din toate partidele tradiționale le-au salutat, într-un spirit exclusiv festivist. Așa se întâmpla deja de ani de zile. În 2007, primarul de atunci al Londrei, Ken Livingstone, afirma cu mândrie nedisimulată că 35% dintre persoanele care lucrau la Londra erau născute în afara Marii Britanii.⁴ Rămânea totuși întrebarea dacă exista sau nu vreo limită optimă în acest sens. Ani la rând, sentimentul de entuziasm și optimism legat de schimbările prin care trecea țara păruse singura variantă potrivită. Totul susținut de pretenția că nu era nimic nou.

Pe parcursul celei mai mari părți a istoriei sale, și cu siguranță în ultimul mileniu, Marea Britanie a menținut o populație extraordinar de statică. Nici măcar cucerirea normandă din 1066 – poate cel mai important eveniment din istoria insulei – nu a modificat semnificativ structura acesteia, doar 5% din populația Angliei fiind reprezentată de normanzi.⁵ Ce transferuri de populație au avut loc înaintea cuceririi normande și după aceasta s-au limitat, aproape în întregime, la mișcări între insula Irlanda și teritoriile care ulterior aveau să formeze Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Apoi, în perioada de după 1945, Marea Britanie a avut nevoie să umple anumite goluri de pe piața muncii, cu precădere în sectorul transporturilor și în proaspăt creatul Serviciu Național de Sănătate. Și

astfel a început perioada imigrației de masă, chiar dacă inițial ritmul a fost lent. Legea Cetățeniei Britanice, din 1948, a permis imigrația din fostul Imperiu Britanic – devenit acum un Commonwealth de națiuni –, iar la începutul anilor 1950 de acest program beneficiau anual câteva mii de persoane. Până la sfârșitul aceluia deceniu, numărul nou-veniților crescuse la nivelul zecilor de mii, iar la jumătatea anilor 1960 era deja vorba de sute de mii de persoane. Marea majoritate a nou-veniților proveneau din Indiile de Vest, precum și din India, Pakistan și Bangladesh, ei ajungând în Marea Britanie de multe ori pentru locuri de muncă în fabrici, pentru ca apoi să le recomande și altora – cel mai adesea, din propriile familii sau clanuri – să le calce pe urme și să vină să-și caute locuri de muncă similare.

În pofida unei oarecare preocupări publice în legătură cu situația și semnificația ei pentru țară, nici guvernele laburiste, nici cele conservatoare care au alternat la putere n-au fost în stare să facă mare lucru pentru a stăvili această mișcare. Cât privește țările de pe continent, precum Franța, Olanda și Germania, nu era prea clar – și cu atât mai puțin exista vreun consens în această privință – ce însemna venirea acestor muncitori sau măcar dacă urmează să se stabilească acolo. Numai după ce a devenit limpede că intenționau să rămână și să-și aducă după ei și familiile extinse au devenit clare unele dintre implicațiile stării de fapt.

În anii următori, au fost adoptate în parlament legi foarte concrete, referitoare, de pildă, la infraționalitatea în rândurile imigranților. Dar puține au fost încercările de a inversa tendința generală. Chiar și când au existat norme legislative care au căutat să răspundă îngrijorării publice crescânde, au avut consecințe neașteptate. Legea Imigranților din Commonwealth, de exemplu, adoptată în 1962, a cărei țintă aparentă era să limiteze afluxul de imigranți și să-i determine pe unii dintre ei să se întoarcă în țările lor de origine, a avut exact efectul opus, determinându-i

pe mulți imigranți să-și aducă toată familia în Marea Britanie, cât considerau că mai au ocazia. Faptul că imigranților din Commonwealth nu li s-a mai cerut, după 1962, să dispună de un loc de muncă pentru a putea veni în țară a provocat un alt aflux. Abia odată cu Legea din 1971 a Imigrației s-a făcut o nouă tentativă de stăvilire a fluxului rezultat. Prin urmare, cu toate că nu a existat niciodată vreun plan pentru îngăduirea imigrației la o asemenea scară, guvernele de toate orientările politice s-au trezit că trebuie să facă față consecințelor situației în care se găseau și ele, și întregul popor britanic. Era o situație pe care nimeni n-o prezisese vreodată cu acuratețe, dar ale cărei repercusiuni aveau să oblige fiecare guvern, de atunci înainte, să întreprindă ceva în legătură cu ele.

Printre aceste repercusiuni s-au numărat câteva răbufniri grave ale tulburărilor rasiale. Revoltele din 1958 din cartierul londonez Notting Hill sunt rememorate și astăzi ca fiind o confruntare violentă între imigranții din Indiile de Vest și londonezii albi. Dar asemenea răbufniri sunt ținute minte tocmai pentru că erau excepția, și nu regula. Cu toate că existau fără doar și poate suspiciuni și îngrijorări în legătură cu străinii, dar la un nivel redus, toate eforturile de a le capitaliza au eșuat în mod constant și pe deplin – în special cele ale lui Oswald Mosley*, fost lider al Uniunii Fasciștilor Britanici, devenit ulterior lider al Mișcării de Unificare. Când a încercat să exploateze electoral răzmerițele din Notting Hill, candidând pentru un loc în parlament la alegerile generale din 1959, nu

* Oswald Mosley (1896–1980) – politician englez care a condus Uniunea Britanică a Fasciștilor între 1932 și 1940, redenumită în 1948 Mișcarea de Unificare. A fost parlamentar conservator și apoi laburist; în 1931 a încercat să înființeze o mișcare socialistă, dar a suferit o înfrângere în alegerile pentru Parlament. În 1959 a candidat din nou fără succes, cu o platformă antiimigrație (n.tr.).

a reușit să obțină nici măcar 10% din voturi. Poporul britanic a recunoscut astfel că existau probleme generate de imigrația pe scară largă, dar a și demonstrat că știa că nu extremiștii, pe care-i mai respinsese și altădată, dețin răspunsurile.

Însă necazuri au apărut, mai ales în cazul unora dintre cei care sosiseră în țară invitați și se treziseră, odată ajunși aici, că deveniseră ținte ale discriminărilor. O reacție față de aceste probleme a reprezentat-o trecerea prin parlament a legislației privitoare la relațiile dintre rase în 1965, 1968 și 1976, care penaliza discriminarea împotriva oricui pe motive care țineau de „culoarea pielii, origine rasială sau proveniență etnică sau națională”. Dovadă că subiectul nu fusese gândit temeinic este faptul că niciuna dintre aceste legi nu a fost luată în considerare preventiv, ci numai ca reacție după apariția problemelor. În 1948 nu fusese pregătită nicio lege a relațiilor rasiale, tocmai fiindcă atunci nu a prevăzut nimeni numărul celor care aveau să vină în Marea Britanie în viitor sau faptul c-ar fi putut apărea complicații dezagreabile ca rezultat al imigrației în masă.

În toată această perioadă, sondajele de opinie au arătat că poporul britanic se opunea, într-o proporție covârșitoare, politicilor în materie de imigrație ale guvernelor sale și considera că nivelul acesteia era mult prea ridicat în Marea Britanie. Un sondaj realizat în aprilie 1968 de Gallup a arătat că 75% din publicul britanic considerau că imigrația nu era ținută sub un control destul de strict. Procentul urma să crească în scurt timp la 83%.⁶ În acea etapă, a survenit unicul moment în care imigrația și-a dovedit vremelnic potențialul de a se transforma într-o chestiune politică majoră. În aceeași lună – aprilie 1968 –, Enoch Powell*,

* John Enoch Powell (1912–1998), politician conservator britanic și membru al parlamentului, cunoscut pentru controversata sa retorică privind populația de imigranți a Marii Britanii și pentru opoziția față de intrarea țării în Comunitatea Economică Europeană (n.tr.).

ministru al cabinetului conservator din umbră* de atunci, a ținut un discurs în fața unei asociații a conservatorilor din Birmingham, care a declanșat o dezbatere pe această temă și la fel de repede a și închis-o. Discursul „râurilor de sânge” – cunoscut astfel, deși Powell n-a folosit propriu-zis aceste cuvinte – era plin de anticipări profetice despre viitorul Marii Britanii, dacă imigrația continua să se manifeste în ritmul pe care-l atinsese în acel moment: „Celor pe care vor să-i distrugă zeii le iau mințile mai întâi”, afirma Powell. „Trebuie să fim o națiune de nebuni, literalmente nebuni, ca să permitem un aflax anual de circa 50 000 de oameni care au nevoie de sprijin și care reprezintă, în cea mai mare parte, materialul uman al viitoarei creșteri a populației descendente din imigranți. Este ca și cum ai sta să urmărești cum o națiune întregă este preocupată să-și ridice propriul rug funerar.”⁷ Cu toate că discursul ținut de Powell era centrat pe identitate și pe viitorul țării, el conținea și aspecte de ordin practic – de exemplu, despre alegătorii care-și căutau locuri în spitale sau în școli pentru copiii lor, într-un sector public suprasolicitat.

Liderul conservator Edward Heath** l-a eliberat imediat din funcția deținută în cabinetul din umbră, Powell pierzând orice susținere politică din partea bazei partidului, ca și orice perspectivă de carieră. Totuși sprijinul public pentru vederile lui se situa la cote înalte, sondajele de opinie arătând că trei sferturi din marele public îi împărtășeau sentimentele, 69% considerând că Heath greșise înlăturându-l din funcție.⁸ După mulți

* În anumite sisteme politice, printre care și cel britanic, există tradiția ca fiecare partid major aflat în opoziție să alcătuiască un guvern „din umbră”, neoficial, dar paralel cu guvernul constituit legal, care să urmărească și să pună în discuție politicile acestuia în toate domeniile (n.tr.).

** Sir Edward Richard George Heath (1916–2005), prim-ministru al Marii Britanii (1970–1974) și lider al Partidului Conservator (1965–1975).

ani, Michael Heseltine, unul dintre adversarii lui Powell din Partidul Conservator, a spus că, dacă Powell ar fi candidat la șefia partidului după acel discurs, ar fi câștigat cu o majoritate zdrobitoare și că, dacă ar fi candidat la funcția de prim-ministru, ar fi câștigat cu o „majoritate zdrobitoare la nivel național”⁹. Dar, din punct de vedere politic, Powell nu a mai putut merge mai departe, iar cariera lui nu numai că a devenit nesigură, ci a rămas într-o zonă de penumbră în următoarele decenii ale vieții sale.

De la discursul „râurilor de sânge” încoace, opinia cea mai răspândită din Marea Britanie a fost că intervenția lui Powell nu numai că i-a ruinat cariera, dar a și zădărnicit, pentru cel puțin o generație, orice posibilitate de a mai organiza o dezbatere serioasă ori sinceră pe tema imigrației. Atât de lugubri erau termenii în care s-a exprimat Powell și atât de sumbre avertismentele lui, încât oricine s-a mai arătat vreodată preocupat de problema imigrației a riscat să fie stigmatizat ca fiind „powellist”. Cu siguranță că unele părți ale discursului ținut de Powell le-au permis oponentilor săi politici să-l atace cu ușurință și le-au oferit o justificare exagerată unor oameni aflați mult mai la dreapta politică decât el. Dar dacă îi citești astăzi discursul – și reacțiile față de acesta –, există fragmente pentru care a fost atacat vehement și care acum par aproape niște subestimări; de pildă, Powell insista asupra faptului că în Marea Britanie exista o stradă unde nu mai locuia decât o singură femeie albă. În interviurile și dezbaterile ulterioare, cazul femeii respective a fost considerat aproape în unanimitate o născocire, deoarece se considera că e imposibil să existe o asemenea stradă. Cu toate acestea, dacă în 1968 i-ar fi sugerat cineva lui Powell să-și folosească discursul de la Birmingham pentru a anticipa că, în timpul vieții majorității celor care l-au ascultat, persoanele care se identifică drept „britanici albi” vor deveni minoritare în Londra, chiar și el l-ar fi trimis la plimbare, acuzându-l că era

maniac. La fel cum s-a întâmplat în toate celelalte țări vest-europene, chiar și cel mai înrăit profet al sfârșitului lumii adus de imigrație a subestimat și minimalizat situația de fapt.

Un adevăr exista în spatele aserțiunii că poziția lui Powell a făcut imposibilă orice discuție pe tema imigrației timp de o generație, și anume acela că intervenția lui – și toate reacțiile înfierbântate pe care le-a declanșat – le-a permis politicianilor să evite discuțiile despre implicațiile politicilor pe care le promovau. Mulți ajunseseră, în mod clar, la concluzia că traiectoria pe care se înscrieseră țara lor era imposibil de schimbat. În anii 1960, parlamentul încă mai discuta despre trimiterea imigranților în țările lor de origine, dacă, de exemplu, comiteau infracțiuni în Marea Britanie.¹⁰ Ulterior, s-au adoptat legi care să combată obiceiul „căsătoriilor de conveniență”, încheiate numai pentru a putea obține cetățenia britanică.¹¹ Dar până în anii 1970 și 1980, dimensiunile la care ajunsese comunitatea de imigranți însemnau în mod clar că orice politică menită să reducă numărul acestora era imposibil de aplicat, chiar dacă ar fi fost considerată bine-venită. La fel ca și alte țări de pe continent, Marea Britanie se afla într-o situație în care nu-și propusese câtuși de puțin să ajungă și era nevoită să recurgă la improvizații pentru a reacționa în fața provocărilor și beneficiilor aduse de noua realitate. Dar o măsură a preocupărilor nerostite în privința naturii acestor provocări a fost faptul că, în toată perioada respectivă, chiar și cele mai simple exprimări ale adevărului deveniseră imposibil de rostite.

În ianuarie 1984, Ray Honeyford, directorul unei școli din Bradford, a publicat un articol într-o revistă de circulație restrânsă, intitulată *The Salisbury Review*, în care comenta unele aspecte legate de administrarea unei școli într-o zonă unde 90% dintre elevi aveau părinți imigranți. Honeyford făcea referire la refuzul unora dintre tații musulmani de a le permite

fiicelor lor să participe la orele de dans, teatru sau educație fizică și la lipsa de reacție a autorităților în legătură cu acest aspect, dar și alte practici care țineau de cultură – de exemplu, vizitele în Pakistan chiar în timpul trimestrului școlar. El mai susținea și că elevii trebuiau încurajați să vorbească limba și să priceapă cultura țării în care trăiau, nu să fie îndemnați să ducă vieți paralele în interiorul societății – așa cum afirma Honeyford că încercau să-i determine factorii de răspundere din domeniul relațiilor interrasiale.

Industria relațiilor interrasiale – tocmai cea pe care o criticase într-un fragment al articolului – a organizat rapid o campanie împotriva lui. Primarul musulman din Bradford a cerut demiterea directorului școlii, acuzându-l, chiar și după mulți ani, de „șovinism cultural”¹² – printre altele. În toiul protestelor și al acuzațiilor la nivel național de rasism, Honeyford a fost nevoit să-și părăsească slujba și n-a mai lucrat niciodată în domeniul educației. În articolul considerat ofensator, el spusese că, din cauza unei politici – ba chiar și a unui limbaj – corupte, era dificil să scrii cu onestitate despre aceste lucruri; iar felul în care a fost el însuși tratat a demonstrat din plin această aserțiune. De ce să fi fost pensionat cu forța un director de școală simpatizat de toată lumea – despre care nu existau alte plângeri –, numai pentru că provocase o asemenea discuție? Singura explicație ar fi că, la vremea respectivă, nici măcar adevărurile evidente privitoare la aceste subiecte nu deveniseră încă digerabile. Fusesse pusă în mișcare o paradigmă politică și socială – i se spunea „multiculturalism”, un termen cu totul neavenit –, iar în 1984 încă nu era cu puțință să zdruncini temelia însăși a credinței cu pricina. Deși pentru Ray Honeyford ar fi fost o palidă consolare, la mai puțin de două decenii după ce apăruse articolul său, mult mai multă lume era de părere că exista, probabil, un

sâmbure de adevăr în spusele lui – iar când a murit, în 2012, miezul argumentației lui devenise deja general acceptat.

În anii 1980 și 1990, sub incidența noului alineat al „multiculturalismului”, în Marea Britanie a continuat să ajungă un flux constant de imigranți din subcontinentul indian și din alte părți ale lumii. Dar a existat un consens tacit, prin care imigrația, în ciuda unei tendințe stăruitoare de creștere, a fost și stăvilită – cu discreție. Ce s-a întâmplat apoi, după victoria zdrobitoare a Partidului Laburist în alegerile din 1997, a fost o încălcare a acestui consens. Deși nu a existat nici vreun angajament manifest, nici vreun obiectiv definit ca atare, odată ajuns la putere, guvernul Tony Blair* a pus la punct o deschidere a granițelor în proporții nemaivăzute nici măcar în deceniile postbelice. Laburiștii au desființat „regula scopului primordial”, care avusese menirea să elimine cererile de căsătorie de formă. Frontierele au fost larg deschise pentru oricine a fost considerat esențial pentru economia britanică – o definiție atât de vagă, încât până și angajații din domeniul alimentației publice puteau fi considerați „muncitori calificați”. În plus, pe lângă faptul că ușile s-au deschis pentru tot restul lumii, frontierele Marii Britanii au fost deschise și pentru cetățenii statelor din Europa de Est, proaspăt devenite membre ale Uniunii Europene. Efectele tuturor acestor mișcări, și ale multor altele, au creat acel tablou dezvăluit de recensământul din 2011.

Desigur, există diverse opinii în privința modului în care s-a produs această explozie a imigrației de după 1997. Una dintre ele, formulată în 2009 și devenită celebră, i-a aparținut lui Andrew Neather, fost autor de discursuri al Partidului Laburist, care afirma că Tony Blair și guvernul condus de el au relaxat

* Anthony Charles Lynton Blair (n. 1953), prim-ministru laburist al Marii Britanii între 1997 și 2007 (n.tr.).

cu bună știință condițiile de imigrare, „pentru a scoate ochii drepte cu diversitatea” și a crea un electorat despre care au crezut în mod nechibzuit că avea să le rămână loial laburiștilor.¹³ După ce rememorarea lui din 2009 a stârnit proteste vehemente, Neather însuși a ținut să-și nuanțeze afirmația. Alte oficialități laburiste din acei ani au început să spună că habar n-aveau cine era Neather. Dar nu e greu de observat că oricine, oricât de lipsit de experiență, putea rămâne cu o asemenea impresie în privința celor ce se întâmplau în anii respectivi.

De exemplu, a fost clar încă din momentul numirii ei în funcția de ministru al imigrării și azilului, în primul guvern al lui Tony Blair, că Barbara Roche avea în plan o regândire din temelii a politicilor Marii Britanii în legătură cu imigranții și azilanții. În timp ce premierul se concentra pe alte chestiuni, Roche a modificat, punct cu punct, toate politicile guvernului britanic în domeniul ei de interes. Din acel moment, oricine se prezenta drept azilant urma să primească permisiunea de a rămâne în Marea Britanie – indiferent dacă era un azilant autentic sau nu –, pentru că, așa cum i-a explicat ea unei alte oficialități, „durează prea mult și se creează emoții prea mari dacă îl trimiți înapoi”. Barbara Roche considera și că restricțiile impuse la vremea aceea imigrației erau „rasiste”, iar „atmosfera” din jurul dezbatelor pe această temă „era toxică”. În perioada în care a făcut parte din guvern, și-a declarat în repetate rânduri ambiția de a schimba fața Marii Britanii. După cum s-a exprimat un coleg de-al ei de guvern, „Roche nu considera că misiunea ei este să țină sub control intrările în Marea Britanie, ci, privind în perspectivă «de-o manieră holistică», a dorit să ne facă și pe noi, ceilalți, să vedem beneficiile unei societăți multiculturale”.

Nici prim-ministrul, nici secretarul pentru afaceri interne, Jack Straw, nu au părut interesați să pună sub semnul întrebării

noua politică a propriului guvern în legătură cu azilanții și nici faptul că, în mandatul Barbarei Roche, orice persoană care intra în Marea Britanie, indiferent dacă o aștepta sau nu vreun serviciu, devenea automat „imigrant economic”. Oriunde ar fi apărut vreo critică la adresa politicii sale, fie în interiorul țării, fie în afara ei, Roche o respingea ca fiind rasistă. Ba chiar, criticându-și propriii colegi că erau exagerat de albi, ea insista că simpla menționare a politicii de imigrare era un semn de rasism.¹⁴ Ceea ce urmăreau și ea, și alți câțiva din jurul ei, era o schimbare deplină a societății britanice. Descendentă a unor evrei din cartierul londonez East End, Barbara Roche considera că imigrația nu putea fi decât un lucru bun. La zece ani după schimbările pe care le impusese, ea a declarat, plină de satisfacție, într-un interviu: „Mie-mi place diversitatea Londrei. Mă face să mă simt confortabil.”¹⁵

Activitatea Barbarei Roche, precum și a câtorva colegi de-ai ei din guvernul laburist instalat la putere în 1997, confirmă supoziția că toți aceștia au dus o politică deliberată de transformare a societății britanice – un război cultural împotriva populației britanice, cu imigranții folosiți ca un fel de berbec de asalt. O altă teorie, care nu contrazice întru totul acest punct de vedere, este că totul nu a fost decât o mare harababură birocratică scăpată deja de sub control de mai multe guverne la rând și care doar a răbufnit spectaculos în mandatele Noilor Laburiști*. În sprijinul acestei variante vine discrepanța dintre estimările guvernului laburist privind numărul imigranților care urmau să ajungă în țară și cifrele reale. De exemplu, în 2004,

* Denumire folosită pentru Partidul Laburist după 1994–1995, pentru a sublinia, sub conducerea lui Tony Blair, distanțarea de trecutul postbelic al partidului și a demonstra delimitarea de social-democrația keynesiană, renunțarea la conceptul de colectivism și acceptarea supremației economiei de piață (n.tr.).

când a permis intrarea liberă în Marea Britanie pentru cetățenii din noile state membre UE, guvernul britanic a anunțat că se aștepta ca programul să atragă circa 13 000 de persoane anual. Un studiu comandat de guvern susținea că autoritățile puteau „controla în totalitate” fluxul de nou-veniți după ridicarea restricțiilor. Nu s-a întâmplat așa. Regulile privind acordarea permiselor de muncă, printre altele, au fost modificate astfel încât imigranții, deopotrivă calificați și necalificați, puteau intra și rămâne în țară, invocând pretextul că sunt „muncitori-imigranți”. Cei mai mulți aveau să rămână. Lucru cu totul predictibil, cifrele au luat-o razna foarte curând, depășind cu mult chiar și estimările celor mai optimiști susținători ai imigrației în proporții de masă. Numărul celor proveniți din afara Uniunii Europene era așteptat să crească aproape de două ori, de la 100 000 pe an în 1997 la 170 000 în 2004. În realitate, într-un interval de cinci ani, previziunile guvernului în privința numărului de nou-veniți aveau să fie depășite cu aproape un milion de persoane.¹⁶ Printre altele, experții guvernamentali n-au reușit deloc să anticipeze faptul că Marea Britanie s-ar fi putut dovedi o destinație deosebit de atrăgătoare pentru cetățenii unor țări cu niveluri ale venitului mediu lunar substanțial mai scăzute ori fără un salariu minim garantat. Așa stând lucrurile, din cauza acestor politici, numărul est-europenilor aflați în Marea Britanie a crescut de la 170 000 în 2004 la 1,24 de milioane în 2013.¹⁷

Asemenea subestimări masive ale proporțiilor imigrației ar fi putut fi prevăzute, bineînțeles, de oricine era cât de cât cunoscător într-ale istoriei fenomenului migrației postbelice – o istorie care abundă de subestimări uriașe ale numărului de oameni așteptați să migreze. Dar ele au dovedit în parte și că acordarea unei atenții sporite controlului asupra imigrației nu se număra printre prioritățile acelor primi ani de guvernare laburistă.

Mai important era însă că taxarea oricăror eventuale restricții aduse imigrației ca fiind „rasiste” (chiar și restricționarea sosisilor de est-europeni „albi”) a făcut ca orice opoziție, și pe plan intern, și pe plan extern, să fie dificil de formulat. Indiferent dacă politica unei creșteri bruște a imigrației a trecut neobservată sau era, de fapt, aprobată oficial în mod tacit, cert este că ea nu a întâmpinat niciun fel de opoziție în interiorul guvernului britanic.

Oricare ar fi fost cauzele sau motivele fenomenului, rareori a fost comentat faptul că reacția publică față de creșterea bruscă a imigrației și de transformarea rapidă a unor părți din Marea Britanie s-a dovedit excepțional de tolerantă. În deceniul care a urmat, nu au existat răbufniri nici semnificative, nici susținute ale resentimentelor sau violențelor motivate rasial, iar singurul partid politic rasist din țară – Partidul Național Britanic* – a sfârșit prin a fi spulberat la urne. Sondajele de opinie și dovezile adunate din viața de zi cu zi a britanicilor au arătat că marea majoritate a populației nu simțea nicio urmă de animozitate personală față de imigranți sau de oamenii cu origini etnice diferite de ale lor. În schimb, sondaj după sondaj, s-a dovedit că majoritatea era profund îngrijorată de ceea ce însemnau acestea pentru țară și pentru viitorul ei. Totuși, chiar și cele mai palide tentative ale clasei politice de a pune în dezbatere subiectul (de pildă, un afiș de campanie al conservatorilor, pentru alegerile din 2005, care sugera unele „limitări” ale imigrației) au fost imediat condamnate de restul aceleiași clase politice, rezultatul fiind că tot nu putea avea loc nicio discuție publică serioasă pe această temă.

* Partid minor, de extremă dreaptă și orientare fascistă, care nu are, în prezent, niciun membru ales, la niciun nivel de reprezentare politică națională sau locală (n.tr.).

Poate că diferitele guvernări succesive de toate orientările politice au amânat zeci de ani orice discuție reală privind imigrația pentru că bănuiau nu numai că publicul nu era de acord cu ele, ci și că situația le scăpase deja de sub control. Partidul Conservator, care a format o coaliție de guvernare cu liberal-democrații în 2010, promisese în campania electorală să reducă imigrația de la sute de mii de oameni la doar câteva zeci de mii pe an – și a reluat acest angajament, odată ajuns al putere. Dar nu a reușit niciodată să se apropie măcar de acest obiectiv. Nu a fost atins nici de guvernul următor, cu o majoritate conservatoare, cu toate că și acesta și-a luat același angajament. Ba chiar, după cinci ani de guvernare în coaliție și după începutul unei guvernări exclusiv conservatoare care promisese să reducă numărul de imigranți, nu numai că imigrația nu a scăzut – de fapt a crescut până la un alt record net al numărului de nou-sosiți, de 330 000 pe an.¹⁸

Cuprins

<i>Prefață</i> de Ion M. Ioniță	5
<i>Introducere</i>	9
Capitolul 1 – <i>Începutul</i>	21
Capitolul 2 – <i>Cum am ajuns dependenți de imigrație</i> ...	38
Capitolul 3 – <i>Scuzele pe care ni le-am spus singuri</i>	57
Capitolul 4 – <i>„Bun venit în Europa”</i>	91
Capitolul 5 – <i>„Am văzut de toate”</i>	110
Capitolul 6 – <i>Multiculturalismul</i>	135
Capitolul 7 – <i>Au ajuns deja</i>	175
Capitolul 8 – <i>Profeți lipsiți de onoare</i>	189
Capitolul 9 – <i>Sirenele care au sunat din vreme.</i>	210
Capitolul 10 – <i>Tirania sentimentului de vinovăție.</i>	221
Capitolul 11 – <i>Amăgirea repatrierii.</i>	249
Capitolul 12 – <i>Cum te înveți că asta e, și gata</i>	267
Capitolul 13 – <i>Saturație</i>	287
Capitolul 14 – <i>A rămas pe capul nostru</i>	320
Capitolul 15 – <i>Cum se ține sub control reacția negativă</i> .	337
Capitolul 16 – <i>Sentimentul că povestea s-a consumat</i> ...	354
Capitolul 17 – <i>Finalul</i>	391

Capitolul 18 – <i>Ce-ar fi putut fi</i>	404
Capitolul 19 – <i>Ce va fi</i>	422
<i>Postfață</i>	439
<i>Note</i>	463
<i>Mulțumiri</i>	481
<i>Index</i>	483